

Pressefotografens bedste postkort

Af Lennart Weber

Postkortsamlere har længe været meget bevidste om værdien af de fotografiske postkort, der kvalitetsmæssigt ofte er de trykte postkort klart overlegne. De bedste fotografiske postkort er dem, der fortæller os en historie. Det skal helst være kort, som viser os hvordan vores oldeforældre levede i starten af 1900'tallet.

Det kan f.eks. være interessante gademiljøer, arbejdssituationer, badeliv, sportsudøvelse eller familieliv.

For mig er der dog en særlig gruppe fotografiske postkort, der er ekstra interessante. Det er de postkort, der er optaget af dygtige fotografer, som reelt har fungeret som datidens pressefotografer. Disse postkort har kulturhistorisk værdi, fordi de dækker borgernes interesse for nyheder og dokumenterer alt det, som datidens aviserne af tekniske årsager ikke kunne klare.

Vi er så vant til at store begivenheder bliver intenst dækket af aviser og tv. Hvis et fly styrter ned, en vulkan på Island går i udbrud eller en dansk cykelrytter vinder et af de store løb, så kan vi følge dette næsten time for time.

Avisernes pressefotos

Sådan var det ikke for 100 år siden. Tv eksisterede ikke, der var ingen mobiltelefoner eller internet. Aviserne bragte meget sjældent fotografier, og når de endelig viste et fotografi, så var det ofte et portræt af en kongelig person eller en politiker.

Derfor havde de fotografiske postkort fra disse begivenheder en særlig funktion. Dygtige fotografer optog ofte stereobilleder eller lavede fine fotografier fra store begivenheder, men

disse billeder var forbeholdt de få med tegnebogen i orden, Postkortet derimod kunne være hver mands eje. Borgerne samlede postkort i særlige album, og vi skal prise os lykkelige over, at mange fine postkort stadig er velbevarede.

Pressefotografiet

Inden vi dykker ned i forholdene omkring pressefotografens bedste postkort, så er det godt lige at få nogle fakta på plads.

København stod på den anden ende den 25. maj 1902 hvor den franske præsident Emilie Loubet gæstede Christian IX. Folk strømmede til centrum for at få et glimt at begivenheden. Aviserne skrev fyldige referater, men uden brug af fotografier. På billedet her ses fotografer, der optog stereobilleder. Kgl. hoffotograf Peter Elfelt udgav f.eks. nogle stereobilleder. Det er ikke lykkedes at finde postkort fra denne store begivenhed, men måske findes de et sted derude.

Det første danske skolesangstævne blev afviklet i Aalborg 28.-29. september 1903 med deltagelse af studenterangkor fra hele landet. Her ses deltagerne på optog gennem centrum, og man kan lige skimte hjørnet af Østeraagade. Arrangementet blev omtalt i alle landets aviser, men ingen avis bragte fotografier. Dette fotografiske postkort er måske det ældste kendte med præg af et pressepostkort.

Verdens første pressefoto var et portræt i en meget primitiv kvalitet, som blev gengivet i New Daily Telegraph i New York i USA i 1880.

I Danmark fik vi i 1912 den første forening for pressefotografer, som i øvrigt er verdens ældste

forbund for pressefotografer. Journalistfotograf-forbundet, som senere ændrede navn til Pressefotograf-forbundet, blev stiftet af seks fotografer bl.a. Politikens Holger Damgaard, der i mange år blev kaldt Danmarks første pressefotograf.

Kejser Vilhelm besøgte i april 1903 Frederiksborg Slot, der fejrede 25 års jubilæum som nationalhistorisk museum. Alle aviser bragte fyldige reportager men ingen fotografier. Den lokale fotograf, Carl Rathschach, optog dette motiv og udgav det som et trykt postkort

Ved starten i 1912 var der kun seks medlemmer. Det var en ren københavnsk forening, og først i 1941 optog man den første provinsfotograf. På det tidspunkt var der blot 25 medlemmer af presefotografforbundet. Det bekræfter ganske fint oplevelsen ved at gennemlæse gamle aviser. Det er faktisk først efter Anden Verdenskrig at aviserne for alvor taget fotografiet med som en vigtig del af nyhedsformidlingen.

Holger Damgård blev i 1908 ansat som presfotograf på Politiken, og hans første fotografi blev bragt i avisen 7. december 1908. Men selv om Holger Damgård i kraft af den faste ansættelse, opfattes som den første danske presfotograf, så var der andre fotografer, der fik gengivet deres fotografier i datidens aviser.

Vendsyssel Tidende

Der er blandt eksperter uenighed om hvornår vi så det første pressefoto i en dansk avis. Men Vendsyssel Tidende i Hjørring er et godt bud. Avisen bragte i 1889 et gruppefoto med bl.a. Fridtjof Nansen og hans team, der var de første, der krydsede indlandsisen på Grønland.

I de danske aviser kan man i starten af 1900' tallet finde ganske få fotografier, og typisk var det portrætter. Vi skal faktisk frem til Første Verdenskrig før der begynder at dukke billeder op, som vi i dag vil betragte som pressefotos, og det var dengang især fotografier fra krigens fronter.

De fotografiske postkort havde en særlig stor kulturhistorisk værdi i årene før 1909 hvor man skulle lede godt efter for at finde et avisfoto.

Efter december 1908 - hvor Politiken ansatte

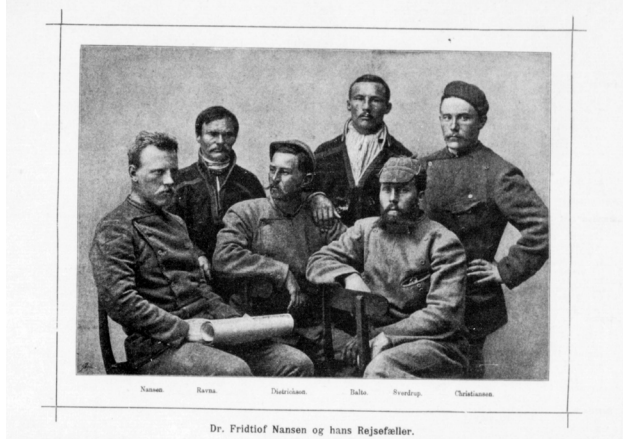
Vendsyssel Tidende.

Folkeblad og Adresse-Avis for Nordjylland.

Udgivet af et Udvalg af Højskole og almindelige Hjørring. Redaktør 2 Nr. 50 Højskolevej Hjørring. Abonnementskontor Hjørring 10 Højskolevej. Højskolevej Hjørring 10 Højskolevej.

Hjørring den 20de Juli.

3 2 gæst og på at indlægge Nansen
offen i Hjørring af 20de Juli 1889
i 5 om, at Nansen og hans
offen og Hjørring af 20de Juli 1889
et over sig om Hjørring af 20de Juli 1889
at man indlægge om Hjørring af 20de Juli 1889

Forsiden af Vendsyssel Tidende lørdag den 20. juli 1889. Senere skulle der dog gå mange år inden pressefoto blev en fast del af avisens nyhedsdækning. Sådan var det i alle danske aviser. Faktisk skal man hen til efter Anden Verdenskrig før pressefoto bliver en integreret del af aviserne.

Holger Damgård - begynder der sporadisk at dukke fotografier op i aviserne, der kan sammenlignes med det, som vi i dag opfatter som pressefotografier. Men der er en lang overgangs-

Tivoli i København havde i sommeren 1903 en udstilling med en gruppe fra Indien, der optrådte med slanger og bjørne. Aviserne skrev meget om denne begivenhed - uden brug af pressefoto. Der findes en hel serie postkort som dækkede danskernes behov for orientering.

Danmark blev ramt af en voldsom stormflod natten mellem 30. og 31. december 1904 hvor mange kystbyer oplevede voldsomme oversvømmelser. Alle aviser skrev meget om stormfloden, men uden brug af foto. De fotografiske postkort var derfor vigtige. Her vises et postkort fra Faaborg med jernbanestationen i baggrunden. Det er sendt 13. januar 1905 fra Faaborg til Odense med bl.a. denne tekst: "Kære Ragnhild. Her sender jeg dig et billede af den store stormflod. Hvordan lever du? Jeg skal hilse fra Helmer og Laura. Jeg var til bal i lørdags, og jeg morede mig storartet. Hans Bager." Ikke meget om stormfloden, men måske havde modtageren selv læst om oversvømmelsen.

periode mellem 1908-1920 hvor postkortet stort set var alene om at dække borgernes behov for billedmæssig dækning af den daglige nyhedsorientering.

Først efter 1920 begynder aviserne at udvide deres brug af fotografier i den daglige nyhedsformidling, og først efter Anden Verdenskrig bliver pressefotos en almindelig del af avisernes nyhedsdækning.

Første pressepostkort

Det kan være vanskeligt at tidsfæste hvornår det første fotografiske postkort som nyhedsformidler dukkede op. Det ældste fotografiske postkort, som jeg har kunnet finde, og som har karakter af nyhedsdækning fra en større begivenhed, er udgivet i 1903. Det er fra sangstævnet i Aalborg.

Fra samme år findes der trykte postkort fra Kejser Vilhelms besøg på Frederiksborg Slot og

fra den indiske udstilling i Tivoli i København. Men de har ikke samme høje kvalitet som de fotografiske postkort.

Der kan være fotografiske danske postkort, der er ældre end 1903, og det kunne være interessant at få disse kort registreret. Så hvis du ligger inde med fotografiske postkort, der har opfattes som del af nyhedsdækningen, så kontakt mig venligst på lennart.weber@outlook.com

Fotografiske postkort, der dækkede et behov hos borgerne for nyhedsdækning, var særligt aktuelle i de to første årtier af 1900'tallet. Godt nok havde Politiken ansat en pressefotograf, og andre aviser begyndte også at bringe foto, men det var reelt begrænset.

Pressepostkort 1920-1940

I årene 1920-1940 vil der sikkert kunnet findes samme type postkort i perioden, hvor de trykte

Den første børnehjælpsdag 6. maj i København. Fotografisk postkort med festklædte damer ved boderne på Nytorv.

Børnehjælpsdagen d. 6. Maj 1904.

København, d.

Konshak & Cohns Forlag.

Odense Sommerrevy 1905 fik fine anmeldelser i aviserne. Men foto måtte borgerne skaffe sig ved at købe postkort.

Odense Sommerrevy 1905.

Vinkl. Nielsen fra G. H.

E. S. Jacobsen Fot. og Rep.

I sommeren 1908 rejste kongefamilien rundt i Jylland under stor pressebevågenhed. Men uden fotos i aviserne. Igen måtte folk købe postkort hvis de ville se billeder. Her et postkort fra kongebøget i Thisted 7. august hvor man havde lånt en masse fine biler til transport af gæsterne.

Kongebesøget i Thisted d. 6. August 1908. Automobiltoget

Fotograf Olaf Staunstrup var på pletten da der i 1908 var rejsegilde på denne markante ejendom på Torvet i Hillerød. Ejeren mente, at ejendommen skulle have et stort tårn for at matche Frederiksborg Slot. Byggesager blev sjældent omtalt i datidens aviser, Fotografens fine fotografi af bygningsarbejderne blev udgivet som fotografisk postkort, og hermed kan vi ved selvsyn konstatere, at sikkerheden ikke var noget man dengang tog særlig alvorligt.

medier endnu ikke for alvor havde gjort pressefotos som en naturlig del af nyhedsformidlingen.

I denne artikel har jeg forsøgt at vise nogle få eksempler på fotografiske postkort fra årene 1903 og frem til Første Verdenskrig. Der er i denne gennemgang medtaget nogle eksempler på trykte postkort, som har haft en tilsvarende funktion som de fotografiske postkort, nemlig at belyse en vigtig begivenhed, der ellers ikke ville blive billedmæssig dækket af aviserne.

Deres Majestæter Kong Frederik og Dronning Louise, Kong Georg af Grækenland, Dronning Alexandra af England, Keiserinde Marie Feodorowna af Rusland, Prins Carl og Prinsesse Ingeborg af Sverige, Prins Valdemar og Prins Gustav, Prinsesserne Thyra og Dagnars Besøg paa „De danske Vin- & Konserver-Fabriker“ d. 26. Septbr. 1908. — I. D. Beauvais og M. Rasmussen, kgl. Hof-Leverandører.

Stort opbug af kongelige gæster på konserverfabrikken Beauvais på Lyngbyvej i København, men kun små notitser uden foto i aviserne.

Nedenfor et fotografisk postkort fra den store internationale socialistkongres i København august 1910. Politiken bragte et enkelt foto formentlig taget af Holger Damgård. Men det fotografiske postkort havde stadig en betydelig kulturhistorisk værdi i nyhedsformidlingen.

Ovenfor et fotografisk postkort fra sangstævnet i Horsens i 1912. Det blev omtalt i mange aviser, men uden foto. Postkortet her er optaget af fotograf Ohlson i Aalborg.

Kong Christian IX døde 29. januar 1906, og dagen efter blev hans søn udråbt som kong Frederik VIII fra Amalienborg. Sagen blev fyldigt omtalt i aviserne, men uden foto. Derfor var nedenstående fotografiske postkort eftertragtet hos borgerne. Fotografens navn kendes p.t. ikke.

